

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-tér, a hidkaputól kimenet balra
alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelben. Ár-évesnyedre 3 ft. o. é.
Hirdetési ár: 5 hasábot sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.
A „nyitlér” cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, **STEIN J.** könyvkereskedése.

Kolozsvar, nov. 27.

(D.) A birodalom egész területén az ország- és tartománygyűlések elkezdék működéseiket vagy ahhoz közel vannak. A politikai harc a mostani kormány mellett vagy ellene tettelesen kezdetét veszi.

Három pártot különböztethetünk meg, a mely erőt feszítve fog egymással küzdeni.

1) A kormány-párt a mérsékelt dualismus alapján a paritás elvét állítja fel, a historiai osztrák császárság, s tulfelől a szintén történelmi magyar királyság között; de miután a császári terület is alkotmányossá vált, s az uralkodó régi teljhatalmáról lemondott, és így a birodalom azon ügyei, melyek ekkorig mindkét részből egyenesen a koronára voltak bízva, most alkotmányos ellátásra adtak át, követeli a kormány ezen közös ügyek ellátására a paritás alapján eldöntőleg határozó testület megállapítását.

2) A centralista-párt. Ez ragaszkodik a februári pátenshez, követeli a magyar királyság asszimilálását egy közös osztrák parlamentbe; hirdeti a négy éves octroyozott osztrák alkotmány jogfolytonosságát; s ugyanazon füst alatt megtagadja a magyar királyság ezer éves alkotmánya jogfolytonosságát; izgatja a népeket, kecsgetteti az egyes országgrészeket felosztással, autonómiával, s ugyanakkor kimondja, hogy mindent centralisálni akar, s az öröklé külön állami önállással bírt magyar királyság sorsa felett is közös osztrák parlamentet akar határoztatni. E párt alsó Austriában akarja most lábát megvetni, a hol e pártnak sok jeles reichsrathi szónoka szerepel, s így valószínűleg e kis terület Landtagján legnagyobb erőt fejtethet ki. Hatalma szétágazik a birodalomban maig fentartott burocracia által, minden tartományokba és királyságokba.

3-ik párt a feudalisták pártja. Ezeknek élén Csehország áll, a mely Morva- és Silesiával egyesülni akar, s külön kancelláriák felállítására által a birodalom dissolutiójára törekszik. Proselitálja a magyar királyságban a horvát nemzeti párt; s általában a szláv propagandát.

Van még a tiszta dualismus pártja, mely a történelemre és positiv törvényekre támaszkodva, a birodalom közösségét a dinastia egységében helyezi. E párt áll a magyar királyság alkotmányos lakóiból. Ezek a főbb pártok, a melyek a közel napok eseményeinél dönteni fognak. Ha irányukat, jogalapjaikat, céljaikat elfogulatlanul jellemezzük, mindeniknek van sok igaza; de a monarchia történelmileg fejlett helyzetében s európai fontosságában fekszik az, hogy sorsát a relatív igazságok nem dönthetik el; s csak is azon általános igazság alapján fejleszthetni tovább a monarchia ügyeit, melynek alapján áll annak létele: értjük a történelmi igazságot.

Hogy a történelem azon fejlődéséhez, mely a monarchiát mostani nagyhatalmi állásában összealkotta, a kormány nézete ma közel áll, ez kétségbe vonhatlan. Vannak azonban e hatalmi polczon álló pártnak is fontos nehézségei.

Tudjuk, hogy a német birodalom régen római császárság név alatt állván fenn, hatalma az olasz és spanyol alpesekig terjedett ki; azt is tudjuk, hogy a római császári házból választván szabad választás útján királyát a magyar királyság, a római császársághoz a dinastia közösségénél fogva kölcsönös védelmi viszonyban állott.

E század elején a római császárság megszűnván, helyette a dinastia az osztrák császári ezimet vette fel örökös tartományaira nézve; de határozott uralkodói biztosításokkal, hogy ezen cím a külön önálló és független magyar királyság jogviszonyán mit sem változtat, a minthogy nem is változtatott 1849-ig.

Az osztrák császári részek egy külön compact testületet képeztek tőlünk különváló európai joggal, a mennyiben ők a német szövetség tagjai lévén, egyszersmind tartoztak ezen szövetségi viszonyt védeni, egymással összefüggéseiket a német szövetségben, pénzük s vérük árán fentartani; a nagy német nemzet szintén tartozik megtámogatás esetében az austria császárságot védeni; de a magyar királysággal Németországnak semmi köze sincs, s ennek viszont nincs azzal, a szövetség és kölcsönös védelem közöttünk

nem áll fenn. És ez azon fontos kérdés, a mely már európai szempontból is a magyar királyságnak közügyeit elkülöníti. Miután a királyság az összes osztrák-magyar birodalom határait védeni köteles; azonban a Bund védelmére a német szövetségi szerződés szerint az osztrák császárság saját kebeléből s saját költségén köteles bizonyos fegyveres létszámot fentartani, mely aztán a német seregkel együtt Austria német részeit is védi.

E viszony maga eléggé kimutatja tehát, hogy Austria két nagy részből áll u. m. a német részből, azaz a német bund tagjaiból, és a magyar részből, mely a bundon kívül áll, külön önálló, s saját királya van.

A kettő közt lebegnek a császári ház örökösödési s hódítványai: Galiczia, Bukovina, s Velence.

A történelmi jog tehát világosan kimutatja Austria dualismusát, melyet a mostani kormány is kiindulási pontjául elfogadott.

E dualismus azonban éppen a német szövetség miatt olyan természetű, a mely miatt a közös ügyek definitiójában nagy subtilitásokra kellene átmenni, vagy pedig a kormánynak végre is meg kell nyugodnia az esetről esetre érintkezés elvével, s a magyar koronának az udvarnál 1848-ban felállított udvari ministeriumával.

A mint e vázlatból is kitetszik, ezen kérdés oly nehéz, hogy a centralisták ennek meg nem oldásában helyezik háttéri reményüket. A birodalom sorsa e kérdés megoldásától függ, s még inkább attól a mostani kormány sorsa; ha a magyar kérdést megoldani lehetetlen lesz, akkor valószínűleg megint Schmerling ur szerepe következik, vagy pedig a más alternativa, a dinastia teljhatalma; mert, hogy ennyi kísérlet után a foederalismusra menne át a birodalom bármely kormánya, azt azért nehezen hiszszük, mert ez oly dissolutio volna, a mely mellett a birodalom összetartani lehetetlen.

De miután a centralisatio is lehetetlennek, és tarthatlannak bizonyult be, világos, hogy a centralisták, bármennyi érvényt szerezzenek megint politikájuknak, a birodalmat a népek közvéleménye áltl össze nem tarthatják, mert Magyarország, valamint Schmerling ural kezét nem fogott, ugy mással sem fog kezét fogni oly politikáért, a mely őt egy bármily dicső, közös birodalomba beolvassza.

A mi a foederalisták illeti, nekik is önmagukhoz viszonyítva, sok igazuk van Csehország független királyság volt egykoron, s ha történelmi multjára ma is visszaálmadozik, azért ki hibáztathatná?

Ámde a történelem túlnötte ezen függetlenséget, s Csehország oly európai kötelezettségekbe bonyolódott, a mely véget vetett régi függetlenségének, ő tagja lett a német Bundnak, kiegészítő része a német Austriának, s ő maga a Lajthán tuli minden örökös tartományokkal egy külön hatalmi testületet képez, és midőn ő ezen történelmileg kifejtett viszonyból kilépnék, s Morvát s Silesiát magával egyesitené, akkor az osztrák császárság csak eszményi fogalomná válnék. Bizonyos tehát, hogy Csehország csak mint közvetlen tartománya az osztrák császárságnak tarthatja meg autonómiáját, s nehezen hiszszük, hogy Ausztria még annyit is concedalna ezen részének, a mennyit Magyarország engedett Horvátországnak, midőn ennek számára egy üres lapot hagyott fenn.

Austria s Magyarország helyzete ily concessiókra nem egyenlő. Magyarország Horvátországon kívül is oly compact egységet képez, a mely nyomatakában Poroszországgal versenyezhet; míg Austria sok apró tartományból áll, s ha e tartományok a foederalismus eszméért szétbontakoznának a most összekötő kapocs elöl, akkor valóban Austria széteszlásnak indulna. A magyar királyság létezhetnék Horvátország teljes külön állása mellett, de az osztrák császárság fogalmát az egyes örökös tartományok foederalis felbontolása után nem volna hol keresni.

Innen van, hogy magok a bécsi centralisták is megrettenve a foederalismustól, kezdetek inkább hajlani a dualismus felé, habár aztán programjukat napról napra mindinkább ugy formuláztatják, hogy a dualismus pengessék ugyan ajkaikon, de tetteleg mégis centralisálójanak.

Erdélyben mindenik pártnak meg vannak proselitái, nincs miért rámutassunk; ismeri mindenki őket. Minthogy azonban a jelenlegi kormány is inkább a paritás, mint a tiszta dualismus elvét ismeri el, a mint az alább közlendő félhivatalos cikkben látjuk, így kérdésen kívül a kormány a dualisták és centralisták közt áll.

Elismeri a dualisták programjában a paritás elvét; de vitatván a közös dinastia jogánál fogva a már most alkotmányossá vált népek jogainak is némi közösségét, az ily közös ügyeknek a dualismus alapján két birodalom részből együtt működendő, s döntő véleménynyel bíró közeget kíván. Elismeri tehát ez utóbbi föltételben a centralistáknak is azon elméletét, hogy a közös ügyek közösen tárgyalassanak; de eltér az elfogadott paritás elvénél fogva attól, hogy egy központi ily testületben a császári részek a királyi részeket suprematizálhassák.

Hogy lehet-e már e nézetárvialatok közt kielégítő transactio? az az idők kérdése; annyit azonban bizonyosnak látunk, hogy az a mi most minket itt Kolozsvárt elfoglal, csak annyiban fontos kérdés, a mennyiben a transactio a magyar királyság reintegrálás elkerülhetlen föltétel. A nagy pártok visszahatása, melynek még ma galvanikus működését látjuk Erdélyben, elenyészik, ha transactio lesz, s a népek megszűnnek a tusa-kodó pártok labdajátékának tárgya lenni. Hosszu kitűrésünk után nehány jó választ el a döntőbb meggyőződésektől. Erdélyben tehát nincs miért sokat beszélünk. Erdély nem foghat eseményt alkotni a birodalom politikájában, Erdélyt csak e politikai események fogják vinni tovább.

Országgyűlési tudósítás.

Előleges értekezlet november 28-án.

Gróf Mikó Imre ő nagyméltósága következő beszéddel nyitotta meg az ülést:

Tisztelet értekezlet! Mindenekelőtt magam és elnöktársaim nevében köszönetet nyilvánítok a t. értekezlet megtisztelő bizalmáért, melynélfogva ez értekezletek vezetésével minket volt szíves megbízni. Nagy becsű az előttünk, mint bizalom kifejezése, s önk szabadválasztásának eredménye.

Tudva van önök előtt, hogy a követi igazolások tárgya befejeztetvén, az országos elnökség által a folyamatban levő országgyűlés elébe beadott egyetlen királyi előterjesztvény fölötti érdemleges tanácskozás ön napirendre kelttve. Ez fogja tehát tárgyat képezni a most, általam megnyitott értekezletnek, s midőn azt megkezdjük, engedjék meg nekem uraim, hogy néhány szóban elmondjam, miként képzelem én az értekezlet célját elérhetőnek? nézetem szerint ugy, ha a vitatás alá vett tárgy iránt kiki alkotmányos érületlől áthatva, bizalmasan, teljes nyíltsággal és minden utógondolat nélkül elmondván a maga nézeteit, higgadtan, jó-aka-ó figyelemmel és mások véleménye iránt való tisztelettel hallgatja meg mások lezétéit, hogy kölcsönös capacitatio és felvilágosítások útján oda juthassunk, hol az ügy szerencsés megoldásával találkozunk; mindenesetre pedig kikérültesse azon élesebb egybültközések és kedvetlen sürölódások, melyek könnyen felmerülhetnének akkor, ha a tárgyak előleges tájékozás, és minden oldalról való megfontolás nélkül azonnal és közvetlenül vétetnek országos tanácskozás alá. De ez üdvös cél elérésére mulhatlanul szükséges az egyetértés. Tisztebelő folyónak érzem tehát uraim, hogy önöket a közboldogság magas nevével egységre felhívjam. (Helyes!) hogy az egyetértés anyala testvéreleg kapcsoljon össze bennünket. Mert higgyék meg uraim, hogy a mig gyanakodva bizalmatlanul állunk egymással szemközt, mind addig bajaink legfőbb okát máshol, mint önmagunkban hiába keressük. (Helyes!) Ezt javasolja a mindennapi tapasztalás is, honnan a meghasonlás káros következtetéseit mindenki okultan tudhatja, s a közelebb lefolyt 17 év meddő küzdelmei és egész szomorú története példa gyanánt állanak előttünk. Nyujtsunk tehát egymásnak testvéri jobbot, mondjuk el nyíltan nézeteinket, kívánjunk egymástól minden jogost, minden törvényt, minden méltányost, csak ne olyant, mi lehetetlen: törvényességét. (Helyes!)

Van szerencsém az értekezlet tisztelt tagjait nézeteik nyilvánítására fölkérni.

Zejk Károly: Az 1848-ik törvények első törvényezikelye feletti tanácskozás és e tanácskozás eredményének ő Felsége elébe juttatása van

ezen országgyűlés elé tűzve. Azon küzdő, mely az 1848-iki törvényezikely hozatala és a mostani idő között van, gyász-bettkkel lesz beírva történetünkben; következményeinek lehet tulajdonítani azt, hogy azon törvényezik, mely ellen törvényesség szempontjából semmi nem mondhatatik, ezen szempontból is kétség alá vonatott. Valamely törvényezik kellékeihez tartozik, hogy az törvényes országgyűlésen hozassék, megkoronázott magyar király és törvényes erdélyi fejedelem által megerősítessék, szentesítessék, a törvényes országgyűlésen felolvastassék és kihirdetessék. A szóban levő törvényezik mindezen stadiumokon keresztül ment, teljesedésbe vétetett, mert Erdély minden törvényhatósága követeket küldött a magyarországi közös országgyűlésre, Erdélynek királyi hivatalosai ott megjelentek, és Erdélynek kormányzatát a magyar ministerium átvette. Ezen törvényezik tehát, a törvényesség minden kellékével bírván, sem az itt üszegyltek, sem a pesti országgyűlés, törvények alkotásában azoknak magyarázatában nem bocsátkozhatik, mivel erre egyedül és kizárólag a pesti közös országgyűlés illetékes. (Közös tetszés.) Ezen elvekből kiindulva, szóló véleménye oda megy ki: fejezze ki az országgyűlés alázatos feliratban, ő Felsége iránti háláját, hogy a magyar korona tartományaiban a jogfolytonosság elvét kimondani méltóztatott, hogy bennünket a törvényesség terére útbaigazítani kegyeskedett. Mondja ki az országgyűlés, hogy az 1848-ki I. s ő törvényezik revissiojába a fentebbi okokból nem bocsátkozhatik, mondja ki azt, ha joga volna is ezt tenni, azt mind a hazára, mind a hazában levő nemzetekre üdvösnék nem tartaná, hogy az 1848 ki pozsoni 7-ik törvényezik 5 ik paragraphusa, és az erdélyi 2 ik § által birtosítva látja mindazon igényeket, a melyeket az erdélyiek akár mint ország, akár mint egyesek, akár mint nemzetek formulázhatnának. Mondja ki az országgyűlés azt is, miként óhajja, hogy a pesti közös országgyűlésen a törvénynek a nemzetekre vonatkozó azon rendelete, mely szerint minden nemzetiségnek egyenlő jog adatott, alkalmazása vételessék, oly módon pedig, hogy egyik nemzetiségnek a másik felett-joga ne legyen, hogy senkinek se legyen előjoga a másik felett azért, hogy ezen vagy azon nemzetiséghez tartozik. (Élénk helyeslés.) Kéressék meg végre ő Felsége, méltóztatassék az erdélyi törvényhatóságok és királyi hivatalosokat a közös magyar országgyűlésre összehívni, hogy a két testvér-haza egyesült törvényhozása közös erővel a haza boldogságára és ő Felsége dicsőségére munkálkodhassék. (Éljenzés.)

Elnök: Méltóztatik még valaki hozzá szólni? (Pártoljuk!)

Id. gr. Teleki Domokos (kir. hivatalos): Szóló örömebb szölet volna azok után, kik a fenforgó tárgy iránt az éppen most szöletől eltérő nézettel viseltetnek, miután azonban a szölésra senki felirva nincs, helyesnek tartja az előtte szöloval megegyező nézeteit nyilvánítni. Mindazoknak, kik a szöloval az egyesületi törvényt törvényesség szempontjából kifogástalannak tekintik, sokkal kelemetesebb lesz vala, ha ő Felsége ezen törvénynek közvetlen teljesítését tűzte volna ki legmagasb akarata czéljánál. Ő Felsége azonban ezt nem tette, de felhitt arra, hogy az említett törvényezik iránti véleményünket ujjolag nyilvánítsuk. És mi, azok, kiknek legkevesebb kétségük sincs ama törvény törvényessége iránt, mi is megjelentünk; mert örömmel tapasztaltuk, miszerint ő Felsége kormánya irányát a törvényesség felé vette, s magának azon ténynek, hogy ide meghivattunk czélja az, hogy a törvényesség és alkotmányosság teljesülést nyujtsön; megjelentünk végül és különösen azért is, mert tisztelettel viseltetünk ő Felsége azon lelki-ismeretes aggodalma iránt, valjon az 1848 ki magyarországi 7 ik és az erdélyi első törvényeziket most is törvénynek tartjuk-e. Megjelentünk, mondom, főleg azért, mert meg akarjuk ő Felségét győzni, hogy ezen országgyűlés többsége az egyesülésszölo törvényeket nem csupán oly törvényeknek tartja, melyek a törvényes formások minden kellékeivel bírnak, hanem egyszersmind azokat ugy bazánk, mint az összes birodalomra nézve üdvösnöknek itéljük. Kolozsmege érdemes követe által előadott azon okokhoz, a melyekért az unio-törvényeket törvényeseknek tekintik, szölo igen keveset kíván hozzá adni. Abban, hogy azokat hiánosoknak bizonyítsák be, több, mint 10 éven át eleget fáradozott a hatalmasok szöldjában álló ész, és épp azért, mert az valamint általában alkotmányos jogaink meghomályosítása nem sikerült, volt szükség ismét a jogeljárás tanára menni vissza, most már egy kelemetesebb alakban az alkotmányosság palástja alatt. Itt a szölok terjedelmesebben kitér a

Schmerling ministeriuma s annak keserű gyűlöletére, mely kormányt a legkárosabbak egyikének bélyegez, mely valaha az alkotmányosság ürügye alatt népeket nyomorgatott. Azon legszomorúbb valóság, hogy az inség és nyomor hazánkban meghonosult, szóló szerint, csak részben a rossz időjárásnak, sokkal inkább pedig következménye a múlt kormány balfogásainak. Ezután szóló az európai és birodalmi viszonyok látkörére emelkedvén, nemcsak a Lajthán tül, hanem a Lajthán inneni és külsőlebből hazánk jelszavát is abban összpontosítja, miszerint sorakozunk és erőnköt tömörítjük, hogy egy az európai, mint a birodalmi külsőben álló fontos kérdéseknél nemcsak anyagi erőnkhez, hanem politikai fejlettségünkhöz illő helyet és befolyást biztosítsunk magunknak. Okuljunk e tekintetben a birodalom Lajthán tül némely nemzetei és országai példáján; lám azok, kik a múlt kormány megbuktatásában részt vettek, most, midőn attól kezdenek tartani, hogy az általuk gyakorolt tulsuly a jog és igazság érdekében fog mérlegeztetni, s a jogosság színvonalára állíttatni, lám a múlt kormány ellenségei mily készséggel nyújtak kezét ama kormány leghebbebb védjeinek, csak hogy épp annyira aránytalan, mint jogtalan, s ildomtalan felsulyokat jövőre is biztosíthassák. Szóló meg van győződve, hogy e természetellenes fusio a legszembeütközőbb inconsequentia mellett világos bizonyosságul fog annak is szolgálni, hogy a birodalom azon népei és emberei, kik a dolgok új rendjének ellene szegülnek szeretnének, szembeütköző kisebbségben vannak; tekintve azonban, hogy ama kisebbség mily befolyással bírt eddigelő egyszer is, másszor is a birodalom sorsára, ha hazánk jövőjét koezkrátatni nem akarjuk, szükség, miszerint feltérve minden kicsinykés viszálkodásokat, sorakozunk s csekély erőnkkel csatlakozunk azokhoz, kikkel együtt méltán igényelt jelentékenységlünknek megfelelő állást és befolyást szerezhettünk. (Helyeslés.)

Elnök: Ohajtanók minden oldalról meghallgatni a véleményeket.

Dózsa Elek: Ezen országgyűlést urunk, királyunk uralkodói meggyőződést kereső azon intézménynek tekint, mely hivatala van egy nem csak reánk nézve, nem csak a testvér magyar hazára nézve nevezetes életkérdésben nyilatkozni, hanem egy olyan kérdésben, mely a körülmények hatalmánál fogva a birodalom jövendője biztosítása megoldási kérdésének kulcsává vált. (Helyeslés.) Ő Felsége által tehát e végre alakítottatván ezen gyűlés, szóló az ezen gyűlésre nézve kimondott utasításhoz hiv akar maradni. Az levő kimondva — így folytatja — hogy ezen gyűlésnek csupán csak egyedüli és kizárólagos tárgya az unioról szóló 1848 dik béli 1-ső törvényezik, és ezen korlátozott tiszteletben akarom tartani, és mindenképp azok között ki várak maradni. Ezen kérdés megoldására nézve egy kegyelmes királyi leirat érkezvén hozzáunk, és az levő már érkezettünk tárgya, én előbb annak szellemére, azután pedig tartalmára vonatkozólag kívánok nyilatkozni. (Halljuk!) Szellemét illetőleg, örömmel nyilatkoztam, jövendőnk, és jövendőnkre nézve mindnyájunkat megnyugtató királyi tényekkel találkoztunk. Ezen leiratban Ő Felsége először határozottan és a lovagiaság által visszavonhatlanul biztosított reménység nyújtása mellett nyilatkoztatja, hogy a történelmi jognak tiszteletben tartása, és ennél fogva a jogfolytonosság lesz az, a mely ezután kormányának alapkövét képezendi, és ennél fogva kormányzásában szakított azon rendszerrel, mely a jogeljárás szerencsétlen nevezetességl bélyege alatt 17 éven át érezteté velünk súlyát, és a mely egy magát kiválólag alkotmányosnak nevező minister fejében miként születetett, azt megfogni lehetetlen, és abban legfőbb az sem láthatni egyebet, mint Herostratusi dicsőiséget. Továbbá ki van mondva és pedig határozottan ki van mondva, hogy urunk királyunk Erdély hazánkat nem az összes monarchiával összekapcsolt, összeolvadt provinciának, hanem a szent korona részének tartja, és ennél fogva az által meghíultak mindazon ki látások, mindazon ábrándok, a melyek e tekintetben is kis hazánknak egy oly forma szereplést akarának biztosítani, a melyet megismerni eléggé vala alkalmunk.

De ki van mondva ezen kegyelmes leiratban az is, hogy Ő Felsége magát elháároztta minden a pragmatica sanctio értelmében a birodalommal kapcsolatban álló tartományokra nézve a jogfolytonosság elvét elismerni, és ez által megszabadított bennünket, legalább reménységünk szerint, a szüntelen változó experimentumoknak épp oly költséges, mint kínzó ismétlésétől. (Helyeslés.) Mindezeknél fogva, ezen kegyelmes leirat mindnyájunkra nézve örvendeztető, és kezessége egy jobb jövendőnek. Éppen azért csatlakozom Kolozs megye érdemes követe azon indítványához, hogy felséges urunknak 17 évi szenvedéseink által elanyira kiérdemelt megnyugtató-sunkért halás köszönetünket tolmácsoljuk.

Átmegetek a bizonyos levő k. leirat tartalmára, melyet abban látok, hogy tanácskozásaink egyedüli, és kizárólagos tárgya az 1848 dik évi Kolozsváron költ, és az abban elfogadott 1847. évi 7-dik pozsoni törvényezik revisioja van elénk tűzve. Egy törvényeziknek, és pedig egy megnevezett t-cziknek revisioja van tehát elénk tűzve, és itt figyelmüket kérem! (Halljuk!) Nem az unioról, hanem egy e tárgyban kelt meg-

nevezett t-cz.-ről, nem az egyesülről, hanem egy törvényünkben levő articulusról levő szó, ezáltal fűlséges urunk az uniót bevégzett ténynek veszi, (helyeslés) melyhez most már szólni sem lehet. És nem is tehető ő felsége másként, miután az unio oly törvényezik-kek által van kimondva, melyek mindazon kellekkel bírnak, melyek által valamely t-cz. érvényessége feltételeztetik, és melyeket az ugynevezett jogászok minden sobjismái nem voltak képesek megdönteni. A közös országgyűlésen legkisebb ellenmondás nélkül történt megjelenés által életbe is átvitt ezen törvény-cikkelyek alapján a kérdésben forgó uniót bevégzett s jelenleg vitatás a revisio alá se vehető tényre vált; méltóztassanak azt is figyelembe venni, hogy nem annyira a kérdés alatt levő 1-ső törvényezik alapította meg és biztosította uniókat, mint annak minden ellenmondás nélkül történt végrehajtása. Ezen végrehajtás sűtötte rá az érvényességnek és a maga útján kívül semmiképp meg nem változtathatásnak bélyegét. Csak is ezen törvényezikről levő és lehetvén tehát jelenleg is szó, mi a jogfolytonosság felállított elve szerint attól el nem távozhatván, a jogfolytonosság azt kívánta volna és azt kívánna, hogy miután mi 1848-ban ezen unio életbeléptetése jelöl és következtében a közös magyar országgyűlésre meg voltunk hívva, és épp ezen unio szabályainak formulázására oda követeinket is küldöttük, most felelevenített alkotmányos életünk ott kezdjük folytatni, hol az a felfüggesztés által megszakított volt, t. i. miután követeink Magyarországon épp ezen unio szabályozása végett voltak érkezni s azt meg is kezdték, de be nem végezheték: követeinket oda kellett volna meghívni, ezen megkezdett, de be nem végzett munka befejezésére. (Helyeslés.) Ez lett volna természetes rendje a dolognak, és előzőt volna meg igen sok, meggyőződés szerint alaptalanul táplált oly reményeket, melyek még azzal kecsesgetik magukat, hogy felséges urunknak mindezen nyilatkozatai mellett is a megkezdett alkotmányos ut még megzavarthatatik, és a mit már létesültnek tartunk, az még csak reményeink közé tartozik. Meg lehetett volna előzőn azon surlódások is, melyek egy nem a maga rendjén, és nem az elébe tartozó tárgyak fölötti tanácskozás végett összehívott gyűlésen kikerülhetlenek szoktak lenni, bármiképp mondjuk is azt, hogy teljességgel nem fogunk másokat keseríteni, sem magunkat mások által keserítetni, bajos levő el-fogja a múlt idők keserves emlékeztetének megújulását. De mivel Ő Felségének tettsett meggyőződése szilárdítására ezen utat választani, alattvalói köteleességünk Ő Felségének ezen meggyőződés szereztetésére azon uton, melyen azt kereste, és feltétlenül reményelté, a törvény végrehajtásában álló magas tiszte betölthetése végett segédelmére lenni.

Egy törvényezikről, és névszerint az 1848-i erdélyi országgyűlésen kelt első t. cz. ről levő szó, és erre nézve az mondatván ki, hogy annak revisioja van tanácskozásunk tárgyaúl kitéve, midőn ezen szó „revisio“ alkotmányos kérdések feletti tanácskozásaink terén most fordul elő először, mert törvényeinkben és alkotmányos életünkben ezen szó merőben ismeretlen vala eddig: igen kell vigyáznunk ezen szó értelmezésére. Ő Felsége nem mondotta ki mit ért a „revisio“ alatt, törvényeink, alkotmányos életünk a „revisio“ nak értelmet nem adtak, ennél fogva, ha Ő Felsége kívánata szerint revisioha kell hogy becsátkozzunk: tudnunk kell mi az a revisio? és mi lehet az a revisio, mely töltünk igényeltetik.

Ezen szó a dicasteriumoknál levő egyének előtt igen ismeretes, s ott abból áll, hogy elkészül valamely okmány, revisió végett a felsőbb hivatalnokokhoz adatik be. Ezen értelemben kétféle esete lehet: elolvassa t. i. a főnök és hibátlannak találván, visszaadja — megvan a „revisio.“ A másik eset az, ha a főnök a beadott okmányban valamit igazit, abból valamit kibagy, vagy hozzá tesz — ez is revisio. Van egy diplomaticus értelme is. Az általános diplomaticai viszonyokban előfordulnak békekötések, ennek pontjai meghatározatnak, kereskedelmi szövetségek alapíttatnak, ennek pontjai meghatározatnak, és kitézik egy idő, a melynek eltelte után a szerződés még egyszer revisio alá fog vétetni. Itt ismét két eset lehetséges. Ha az idő eltelte után a felek megnyugosznak a szerződésben, azon semmitsem változtatnak s kimondják, hogy áll a szerződés: a revisio megtörtént. Vagy ha valamit módosítanak, valamin változtatnak, ez is revisio.

A „revisio“ nak ilyen értelme levő, kérdés, hogy miután Ő Felsége ezen t-cziket revisio végett terjesztette elénk, mit tevék leszünk arra nézve, hogy ezen kívánatnak megfelelhessünk, mit csináljunk, hogy azt mondassuk: revidéáltuk a törvényt. Miután oly törvényről van a szó, mely a törvényesség minden kellekeivel bír, végrehajtás által életbe is lépett, de épp ezen által megsűnt a mi törvényünk lenni, az uniól felek közös törvényre válván; már most azt kérdem, vajon ezen szót „revisio“ lehet-e úgy érteni, hogy mi jogosítva volnánk ezen törvényt felolvasva és annak netalán némi hiányait fölfedezve, azt kiigazítani, vagy ha netalán valamely pont nem tetszenék, azt megváltoztatni, egy bizonyos pontot eltörölni, és a helyett egy más, törvényhozásilag alkotni? vajon lehetünk-e mi ezen törvényezik irá-

nyában ezen jogosultsággal? — én tagadom! (Éljenzés.)

Minután az unio általunk és a szomszéd magyar testvérek által elfogadott, szentesített — méltóztassanak ezt jól megfontolni, mert ennek nagyobb nyomátéka van, mint csaknem magának a sanctionak — és annak alapján a választások országsszerte véghez mentek, soha, sehol és senki által, se egyes, se testület által ellenmondás, ezen törvény hirtelen kellekezése, elhamarkodása, vagy czélszerűtlensége ellen nem történt. (Ugy van!) Ezen törvény nem csak a mi törvényünk, ez a szent korona alá tartozó szorosabb értelemben vett Magyarország és Erdély közös törvénye. Revisio czime alatt ezen törvényeziknek semminemű módosításába, semminemű változtatásába, semminemű kiegészítésébe teljességgel nem bocsátkozhatunk, (élénk helyeslés) a nélkül, hogy meg ne sértenők a jogfolytonosságnak azon élet-elvét, melyet 17 évi küldéseink után kiérdemeltünk, s melyet, ha most legelső alkalommal megszegnénk, épp ezen tanusítanak, hogy arra érdemtelnek voltunk. Az én nézetem szerint itt lehetséges revisio, de oly értelemben revisio, hogy ezen törvényt akár módosíthassuk, akár változtathassuk, teljességgel nem lehet, annyival kevésbé, miután az unio természetéből és szavaiból is folyó következtetés az, hogy annak életbelépte után Erdélynek külön törvényhozó gyűlése nem lehet. 1861 ben a magyarországi rendek Pestre hivatásunkat követelték, kijelentvén, hogy mind addig, míg mi meg nem hivatunk, arra kiegészítve nem tekintik magukat, hogy törvények alkotásába bocsátkozzanak. Már most kérdem, minemű következtetés, minemű méltányosság volna részünkről, ha mi magunknak oly hatalmat tulajdonítanánk, hogy Magyarország nélkül törvények hozásába, törvények módosításába bocsátkoznánk. (Élénk tetszés.) Ehez járul még az is, hogy ezen articulusra nézve világosan ki van mondva, hogy annak bármimemű módosítása, vagy változtatása csak a két testvér haza egy közös országgyűlésén történhetik; tehát maga által, a törvényezik által is meg volnánk kötve. Fűlséges urunk e t-czik revisioját kívánván, mulhatlan köteleességünk, a mennyiben csak töltünk függ, teljesíteni, a minék, miután a törvénynek magának módosításában, egyszóval semminemű törvényhozási actusba nem elegendhetünk, másként eleget tenni nem lehet, mint a revisioinak oly módoni végrehajtása által, a melyet említettem, hogy t. i. a törvényezik felolvasatik, és mi kimondjuk, hogy annak minden pontját, minden szavát helyesnek találjuk, s azt ma is törvénynek nyilváníttuk. (Helyeslés.) Fűlséges fejedelemnek pedig kérjük, hogy mint a magyar szent korona végrehajtó hatalmával fölruházott fűlség Magyarország és Erdély ezen közös törvénye végrehajtását eszközölje, és bennünket mentől rövidebb idő alatt Pestre meghívni méltóztassék. (Élénk helyeslés.)

A revisio értelmezése felett netalán támadható nézetkülönbség oka, ki kell mondanom, egy bizonyos féltékenység, és nekünk akkor, a midőn mi Magyarországgal kötött uniónk szentségét szem előtt tartva, azt fűnt is akarjuk tartani, nem szabad megelégednünk egy azzal kapcsolatban teljesítendő más köteleességről, mely abban áll, hogy nekünk, magunknak Erdélyben, mint nemzeteknek egymás irányában és egymással uniónk levő, még pedig méltán szentnek nevezhető uniónk levő, és az meglazulván: ez uniót helyreállítani egyszersmind mulhatlan köteleességünk. Szentnek mondom ez uniót, nehogy valakinek eszébe jusson az ezen unió iránti köteleességét valamely más köteleességnek alárendelni. Mert két eskűnk van nekünk, a melyek még eltörölve nincsenek, a melyeket mindenkinek le kellett tennie, de ha le nem tett, az által épp úgy köteleztetett, mintba letette volna. Az egyik a Fűlség, a másik az alkotmány sérthetlensége, a nemzeteket illető kölcsönös jog védelme iránti köteleesség megpecsételt eskű.

Törvényhozásunk szerint ezen két eskű szentsége között nincs semmi különbség; egyiket épp ezen büntetés terhe biztosítja, a mi a másikat, mert ki a Fűlség irányába letenni kellett, bárba le nem tett eskűt megsérti bázárulással, nota büntetéssel súlytatik, a ki az alkotmányosság a biztosított kölcsönös jogvédelem iránt letenni kellett, bárba le nem tett eskűt megszegi, az ugyanazon büntetéssel súlytatik, a nota büntetéssel. (Ugy van.) Ennél fogva én köteleességemnek tartom akkor, a midőn a Magyarország irányában uniónk fentartását szent köteleességemnek ismerem, a másik unio a nemzetek közti unio felelevenítéséről és biztosításáról egyszersmind gondoskodni, sőt tisztán merem mondani, meggyőződésem szerint a magyarországi uniónak minden fontossága abban áll, hogy én ezen második uniónak az alkotmány szentsége és sérthetlenségének fentartására, megőrzésére, és védelmére egyedüli eszköznek a magyar országgyűlést tartom. (Élénk helyeslés.) Az ellen nézeteknek véleményem és tapasztalásom szerint semmi egyéb lehető alapja nincs, mint az, hogy holmi nemzetiségi supremacia általi elnyomástól félnek, és azért némelyek bizonyos jogak biztosítását akarnák ezen uniónak feltételül kitűzteni. Miután a kérdésben forgó és általunk fentartandónak nyilvánítt törvényeziknek 1-ső § ban ki van mondva az általános jogegyenlőség minden tekintetnél-

kül nyelvre, nemzetiségre, vallásra nézve, és miután az ugyanazon törvény által erdélyi törvényező lett 1848-beli magyarbani pozsonyi 7 ik t. cz. 5 ik §-sa ismét világosan kimondja azt, hogy kéz mindazon szabadságoknak, mindazon törvényeknek fentartására, melyek akarminemű egyéni vagy nemzeti jogot biztosítanak, és ezáltal maga kimondta azt, hogy teljességgel nem igényli, nem követeli és nem is tartja az uniót feltételnek, már ezen 5-ik § ban benn foglaltatik az uniónak biztosítása, feltétele, mely nélkül, mi kik most az unio mellett állunk, nem egyeztünk volna bele.

En mulhatlan köteleességemnek valom a fenforgó aggodalmakat, a mennyiben hatalmamban áll elosztani, s ez által lehetségessé tenni azt, hogy akkor, a midőn Magyarországgal uniolódni fogunk, az igazi testvéries unio, Erdély egyénei, Erdély lakossága, Erdély nemzetei között is megköthessék. (Hosszszan tartó éljenzés.) Részenről nyilvánítom, hogy ha hatalmamban állana, és egy életi érdést biztosító elvet nem lenne az ember kénytelen megsérteni, kész volnék arra, hogy egy §-igattassék e törvénynek, melyben a nemzetiségeknek biztosítás nyújtatnék, de erre a legszentebb kölesség megsértése nélkül magamat hivatottnak és jogosítottnak nem érezhetem. Azon uton óhajtom tehát e biztosítékot nyújtani, a mely hatalmamban áll, s ez az, hogy nyilatkoztassuk ki, hogy mindamellett miként az erdélyi törvény első cikkében, és a magyarországi 5-ik §-ban minden aggodalomnak eleje véteit, minthogy itt szász és román nemzeti atyánkfai még bővebb biztosítékot kívánnak, a jogosság határai között kívánataikat minden tekintetben teljesíteni készek vagyunk, meg pedig a jogegyenlőség teljes viszonyossága mellett, azon nyilatkozat mellett, hogy én magamnak mint székely, teljességgel semmiben semmiféle több jogot, mint a meny nyit akár szász, akár román atyánfiának megengedni, elismerni köteles vagyok, sem fogok tulajdonítani.

Végül szóló véleményét a következőkben foglalja össze: Miután Ő Fűlsége e törvény revisioját kívánja, de minthogy se módosítani, se rajta változtatni nem lehet, olvassunk fel a törvényt, bagyjuk helybe, kérjük meg Ő Fűlségét, hogy vétesse teljesedésbe, a nemzetiségeket pedig biztosítsuk, hogy Pestre menvén minden jogos és méltányos követeléseiket kieszközölje készek vagyunk.

B. Saguna e részek (k. hiv.): Nagyméltóságú elnök ur! (Éljenzések!) Én minden teittemben következetes akarok maradni. Én mikor hivatalos állásom pontján és terén vagyok, a román nyelvet használok; ellenben a mi több tisztelt tagja ezen magas házának jól tudja, magán társalgásban használok a körülmények szerint, és azokban előforduló személyek és nemzetiségek szerint a magyar vagy német nyelvet. (Helyes.) Én nagyon tisztetem e mai magán összejövetelünket, és én valóban bátor vagyok ezt a találkozást magának így jellemezni; mert nagyméltóságod ily alakban méltóztatott nyilatkozni, jóllehet, más részről megvalom egyéni meggyőződés szerint, hogy ezen magános értekezletnek olyan körülményei is vannak, a melyek oda illenek egy hivatalos értekezlethez. Én az én állásomat nagyon is halványan tartom. Megvalom, miszerint az előttem szóló tisztelt szónoklatoknak bennő valóságát és elkölcsiségét kész vagyok elismerni; (Helyes.) mert én, ha a politikai téren is vagyok, mindig az erkölcsiségnek barátja vagyok. (Helyes.) Elismerem tehát én erkölcsiségét és az erkölcsi nagy hatását azoknak, a melyeket az előttem szóló igen tisztelt három szónok előhozott; de más részről kérem a tisztelt gyűlekezetet, miszerint ne kételkedjék az én nézetem erkölcsiségéről sem. Meglehet, hogy valaki kételkedik arról, hogy én mint „novus homo“ nem bírok semmi alkotmányos érzéssel, és a mint a német mondja: „ich hätte keine Vorliebe für ein constitutionelles Leben.“ Én ugyan megvalom, hogy elég hideg érzést ember vagyok — — bálókba, theatumba nem szoktam járni, (derültség) mindig a könyvek mellett vagyok, mert érzem földadataimnak súlyát. De mégis van egy kis fölfogásom és azt mondbatom, alapos fölfogásom egy alkotmányos életéről, mert ha új polgára vagyok is a bennő alkotmányosságnak, mert eddig ki voltam zárva, de csak a politikai alkotmányosságból voltam kizárva. Egyházamban olyan teljes alkotmányosság van, hogy én azt az egész világnak recommendálbam. Én tehát az ecclesiában tanultam meg az alkotmányos életnek jóságát; eddig a politikai alkotmányosság jóságát, habár az is mondatik, hogy jogegyenlőség vagyok, nem érztem. Nem érztem, hiszem itt e magános értekezletben tisztán beszélhetek; annyi sok dolga van annak a kormánynál, nm desperat zu werden. (Általános derültség.)

Éppen mivel alkotmányos ember vagyok, azért jelentem meg ezen országgyűlésre, saját meggyőződésem következtében, (zajos éljenzés) hogy tanuságát tegyem annak, miszerint van nekem egy kis fölfogásom az alkotmányosságról, a törvényességről és annak következményeiről. Jól van — országgyűlésen vagyunk, — hanem azt mégis kénytelen vagyok bevallani, miszerint összeállító alakja ezen országgyűlésnek nem épp alkotmányos; (helyes) ennél fogva nem vagyok barátja; inconsequentia pedig az alkotmányos téren nem szeretek elkövetni. (Helyes.) Én nem mehetek oly messzire, mint a mennyire méltóztattak menni az általam tisztelt

három szónok urak, mert ő mltságaik már magához a tárgyhöz szólottak: ennél fogva elismerték ezen országgyűlésnek jogosságát. Én nem merek oly messzire menni, mert attól félek, hogy az országgyűlés nagy számú tagjai, mint egyes emberről, új emberről, azt fogják mondani, hogy nincs ennek alkotmányos felhatalom. Könnyen legyőzhetnek, mert sokan vannak, én pedig csak egy vagyok. Tehát már csak azért is, mielőtt a tárgyhöz szólhatnék, mint alkotmányos ember azt kívánom, miszerint jogos alkotmányos alap nyomán jöjjön országgyűlés létre. Ez igaz egy kis haloványaságot mutat, az szent igaz, — igen, de az ősz után jön a tél, a tél után a tavasz, és ezután a nyár. Mégis van némi jósága a haloványaságnak is! Persze mindennek van jósága, ha erkölcsös elvre van fektetve. Az én csekély nézetem tehát oda megy ki, (halljuk) miszerint én egy alkotmányos alap nyomán kívánok egy országgyűlést, a mely azután — már én is bátor vagyok, mint a tisztelt előttem szóló román kifejezéssel élni, revissio alá venne egy vagy más tárgyat, egy vagy más törvényt. Én is éppen oly értelemben veszem ezen szót „revissio“, a mint az igen tisztelt előttem szóló. De mégis a mi ezen szó betűjét és szellemét érdekli azt akarom, hogy ne éppen oly szorosán — jövődöre természetesen — maradjunk a szónak betűje mellett, mint inkább fogjuk föl szellemét. Nekem, mint papi embernek, ha valamit fölhozok a szentírásból jól áll. (Halljuk). Szent Pál azt tanítja: Ne nézzetek oly sokat a betűre, mert a betűtől; hanem a szellemre, mert az eleven! Ezek voltak kegyelmes uram, a melyeket én, megvallva készületlenül, ezen tisztelt értekezletnek magán uton és magán módon előterjeszteni részemről bátorkodtam. (Élénk éljenzés.)

Gál János: Örömet fejezi ki, hogy előtte szóló érsek ő exccája magyarul beszélt, óhajtaná, hogy ez máskor is megtörténjék, annyival is inkább, mert ő exccja éppen oly helyesen beszéli a nyelvet, mint bármelyik magyar ember, különben sem az a fontosabb kérdés, hogy ki, minő nyelven beszél, hanem hogy olyan nyelven beszéljen, melyen meg tudja magát értetni hallgatóival. Ő exccja a politika első feltételül az erkölcsiiséget tartja, míg szóló úgy tanult, hogy a politika alapelve az igazságosság. Szerinte a legitimitás levén az alapelv, ha ellene felforgatás támad, jöjjön az alólól vagy felülől, előtte a neve mindig forradalom. (Helyes!) Szerinte nem az a kérdés, hogy unio törvényt hozunk, hanem az, meg akarjuk-e hazánk integritását tartani vagy sem? Bárhova néz, követi, vagy regalistai padokra, régi országgyűléseink kritériumát nem találja. Oszítja tehát azon nézetét, hogy a törvényezők Pesten revideáltassék. De abba bele nem egyezhetik, hogy a baza, mint a kigyó bűrét változtassa. Mert ha törvényeinket mindannyiszor módosítjuk, valahányszor a parlamenti reformok több, vagy kevesebb tagot hoznak be: hova lesz a törvény, hova a trón biztonsága? (Helyes!) Ki van mondva a jogfolytonosság, az unio-törvényezők revissiojának helye a pesti gyűlés lehet. (Helyes!) Oszítja b. Saguna azon nézetét, s hogy b. Saguna a pesti tartja törvényesnek, hát ad az égnek, hogy összejöttünk, s a legitim teren találkoztunk, s felkéri ő exccját, hogy fogadják el a pesti tét s biztosítja, hogy ott ki fognak egyezni. (Helyes.)

Előzők: (Kevés szünet után.) Ugy látszik nem kívánnak többen szólni.

Dózsa Elek: Felel b. Sagunának, tiszteletét nyilvánítja alkotmányos érzelmének ellenében s a revissio szelleme és betűje felett hosszabb beszédet tart, s kimagyarázza magát, miszerint úgy fogja fel, hogy ő Felsége a revissio alatt nem azt kívánja értelmezni, hogy a paragraphusokat rendre vegyék és változtassák, hanem hogy a törvény szelleme felett nyilatkozzanak.

Előzők: Nem kíván senki többet a tárgyhöz szólni?

Gr. Teleki Domokos: Az előtte szóló igen tisztelt érsek ő nmlta kifejezett elveivel egyetért, azonban úgy hiszi, miszerint maga a kegyelmes kir. leirat a gyűlés elébe szűkebb korlátokat szabott, minthogy az ő exccja által kifejezett nézetek tárgyalásába ereszkedhetnének, s minthogy a kegyelmessége az alkotmányosságra oly nagy súlyt fektet, szóló meg van győződve, hogy ő exccja nézetével is legmeggyezőbb, miszerint a jelen helyzetet. Vellünk együtt csak átmenetnek tekintve, vellünk kezdet fogva igyekezzék mielőbb átlépni azon térére, melynek teljes alkotmányossága iránt úgy hiszi, hogy ő exccjának is semmi ellenvetése nincs.

Előzők: Határozat nem keletkeztet, enunciatiónak helye ugyan nem volna, mégis rövid szavakban kívánom kimondani azt, minék a többség itt kifejezést adott, úgy látom a többség nézete az, hogy az országgyűlés alázatos feliratot intézzen ő Felségéhez, melyben kijelentessék az, hogy ámbár mi inkább óhajtottunk volna, ha ezen élénkre tett tárgya a maga egyedül illetékes helyéhez, t. i. az Erdélyielyt egyesült Magyarország országgyűléséhez utasítatják, mindazonáltal ő Felsége magas parancsának hódolva, itt megjelentünk, s mindenekelőtt ő Felségének hálás köszönetet nyilváníttunk azért, hogy kormányát elvélt az alkotmányosságot méltóztatott kitűzni. Továbbá kérjük meg ő Felséget arra, hogy ezen tárgyat a maga egyedül illetékes helyéhez az Erdélyielyt egyesült magyar országgyűléséhez utasi-

tani, és oda minket a törvény értelmében meghívni méltóztatassék, kijelentvén egyszersmind azt is, hogy mi minden vellünk együtt lakó társnépeknek minden különbség nélkül, minden törvényes és méltányos jogok engedését nem csak óhajtjuk, hanem ő Felséget kérjük, ezt a maga útján eszközölni méltóztatassék.

Rannicher: (szebeni követ,) német nyelven kifejezi, nehogy „tacendo consentire videantur“ köteletségének érzéi kijelenteni, hogy a szász föld képviselői tartott külön tanácskozásukban még megállapodásra nem juthattak, ennél fogva ők a jelen értekezlet tárgyhöz nem szólhatnak: azonban megállítandó határozatukat (Beschluss-Fassung) annak idejében a gyűlés elébe fogják terjeszteni.

Gr. Teleki Domokos: Szólok nem akar Szeben-szék előtte szóló érdemes követjének jogkörébe vágni, mindazáltal kívánatosnak tartaná meg tudni, miszerint az említett követ ur és követársai megalapítandó nézeteiket kívánják a előleges tanácskozás alá terjeszteni, minthogy ezt szóló kívánatosnak tartaná, oly czélból, hogy ha lehetséges, különböző nézetek kiegyenlítése még az előleges tanácskozásokban eszközölthetessék.

Rannicher: Kifejezi miképp semmi ellenérzésre nem érkezik arra nézve, hogy megállapodásuk az előleges értekezlet elébe terjesztessék, csak egy kis időhaladékot kér, míg megállapodáshoz juthatnak, a miről az elnökséget értesíteni fogják.

Lapszemle

A horvát antifusionisták programjára vonatkozólag a tegnapi „Konstit. Oesterr. Ztg.“ egy cikket hoz, melyből, főleg annak félhivatalos eredete miatt, időszerűnek tartjuk közölni a következőket:

Ha a horvátok közül — mondja a nevezett lap — némelyek azt állítják, hogy a Magyarországi unio bármikénti alakulását azért ellenzik, mert a birodalommal tartanak, míg a magyar dualismus attól elfordul, úgy ez csalódás, mivel Magyarországnak éppen manifestálni kell, és biheltőleg manifestálni is fogja, hogy a birodalom iránti őszes állami kötelezettségeket, valamint a következményeket is elismeri. Bizonyos, hogy a centralisták ennél többet követelnek a magyar nemzetől, mert azt akarják, mire a legközelebb fennállott ministerium a pénzügy s más ressortok tekintetében törekedett; de vajjon ugyanezt akarják-e a horvátok is? Kétkedünk rajta, mert a februári alkotmánnyal szemben tanúsított élenk ellenkezéstől bizonyára nem csak a formát, hanem magát az alkotmányt is illette. S midőn Magyarország egy közös birodalmi organum által, a birodalmi képviselőt mellőzhetlen szükségességének bármily formában — ha mindjárt a birodalom két fele paritásának alapján is — eleget tenni akar, a Magyarországi részéről küldendő képviselőt Horvátország is illető helyét foglalnia el. Erre nézve Horvátországnak jogában áll követelni, hogy tekintetbe vétele a horvát szlapon országok nagysága szerint biztosítsassék, és esetlegesen a horvát birodalmi küldöttségi tagok a magyar országgyűlés horvát képviselői által választassanak. Így Horvátország teljesen biztosnak érezheti magát, és tökéletesen közönyös lehet reá nézve, vajjon a birodalmi képviselőt organuma a februári alkotmány kulcsa, vagy pedig a paritáson alapuló dualisticus elv szerint képezetetik-e.

Határozottan mernők állítani, hogy a horvát nem ragaszkodik az osztrák birodalmi képviselőt februári parlamentáris formájához, csak hogy a birodalmi képviselőt határozatképes legyen. Ez utóbira pedig maga Austria is törekszik, s bizonyosak lehetünk, mikép a kormány csak határozatképes birodalmi organumot fog elfogadni, s a másnemű magyar indítványokat kivétel nélkül visszautasítandja. Mi e birodalmi képviselőt illetékességi körét illeti, elhibetjük, mikép az, mivel Austria kormánya kielégítve leendő, bizonyára nem fog a horvát nemzet osztrák hazafiai törekvései mögött elmaradni. Ha e nemzet a legújabb centralisticus politikát óhajtanak megfellelni, el nem ismerte, egy a legjobb kezeséget annak visszatérése ellen éppen a magyar dualisticus rendszerben kell látnia, ha csak ez utóbbi aztán a centralisatio szerepét nem játsza Horvátország irányában. Ettől tarthatnak talán a horvátok, és teljesen igazuk van, ha ezen esetlegesség ellen biztosítani kívánnak. Ebben felsziki tulajdonképp a horvát kérdés fő lényege, mert ha a nemzet e pontra nézve biztosítva van, teljesen megfoghatóan volna, minő indokokból utasítana el bizonyos államjogi összeköttetést a magyar koronával, talán oly foederalisticus terveket hajhászva, minőket magyar s német egyiránt ellenez. Lehetetlen, hogy teljesen elszigetelt állást foglaljon el, mely éppen oly alkalomszerűtlen mint természetellen volna.

S valóban, a horvátoknak, ha e legnagyobb mértékben kellemtelen elszigetelést kikerülni óhajtják, csak egy választásuk marad. Vagy a kormányval és magyar nemzettel tartanak — szántszándékosan egyesítve adjuk e két tényezőt — vagy az oppositiohoz csatlakoznak, azaz: ama párthoz, mely a tágasabb birodalmi tanács helyreállítását akarja.

A cseh foederalistákkal nem mehetnek egy uton, mert óvakodni fognak attól, hogy Austriában szláv királyságokat állítsanak fel. E gondolatról tehát határozottan le kell mondanio.

Austria kell, hogy igazságos legyen, és igazságos is lesz a magyar korona iránt, csak a magyar országgyűlés tegyen eleget a „birodalmi szük-

ségelemeknek“; Horvátországnak nem lebet, nem szabad a magyar-osztrák kiegyezkedést képzelni igények miatt compromittálnia. S azon igény, mely a magyar koronától elszakított „független három-egy királyságot“ követel, sem a birodalom jogában, történelmében és szükségleteiben, sem magának a horvát nemzetnek szükségében nem találja fel a kellő alapot.

Századokon át e nemzet békésen és elégtlenül élt a magyarokkal. Az egyetlen 1848-ik év századok történelmét törlőtte volna ki a nemzet emlékezetéből? Ha a horvátok a magyarokkal századokon át testvéri viszonyban éltek, e békés viszony titkát kell firkászni, s a háboríthatlan szövetség feltételeit ismét helyre kell állítani. Horvátországnak 1848 előtt fennállott autonomiáját, mely mellett a testvér-országok oly jól érezték magukat, ismét fel kell eleveníteni, más részről azonban a magyar törvényekből mindazt ki kell küszölni, a mi megsemmisítéssel fenyegethetné az autonómiát. Mindezt a horvátoknak a magyarokkal egyesülés első feltételül kell felállítani. Csak erős akarat legyen, ne kívántsassék olyan, a mi lehetetlen, s az illetők ne engedjék magukat bizalmatlanság által vezettetni, az akadályok még mindig legyőzhetők lesznek. Sem Magyarország, sem Austria nem kívánják, hogy Horvátország egybeolvassassék Magyarországgal, s ha a magyar nemzetnek előbb vagy utóbb ily vágyai támadnának, Austria mindig kész leendő védeni az ország autonómiáját. Határozza meg ennél fogva maga a legjobb garantiákat. A horvát országgyűlésnek joga van régi statutarius törvényhozó hatalmát gyakorolni, míg a magyar országgyűlésen a horvát képviselők saját ügyeikre nézve külön bizottmányt állíthatnak fel. Mi itt röviden csak azt akarjuk kiemelni, hogy Horvátország Magyarországgal szövetségében az autonómiának oly mértékére tehet szert, minőt az abszolút vagy német-centralista keret közt soha nem érhetne el. Vegyük szívórkre az illetők, miként Austria Horvátország kiadásainak kedvéért a magyar kérdést el nem ejtetheti, ha csak azt nem akarja, hogy e miatt az egész birodalom súlyosan lakoljon.

Különfélék.

* Ő Felsége pesti útja már végleg megvan állapítva, és pedig december 12-dikére van határozva. A fejedelem egyelőre csak kis kísérettel utazik s itt mulatása hat, legfeljebb nyolcz napra terjed. Az országgyűlés megnyitása a hagyományos „dies comparationales“ számbavételével dec. 14-én fog végbemenni. Minister nem kíséri el ő Felséget, de a magyar főkanzellár mindenesetre kíséretében lesz. Már is el van rendelve, hogy a fejedelem itt mulatása idejére Majláth főkanzellár ur részére a budai várpalotában lakás jelöltessék ki. A kíséret számára pedig Budán 50 kisebb és nagyobb szállást fogadtak fel egy esztendőre, negyedévi felmondás mellett.

* A Rédei ház alatti pompás új kávéház szombatn d. n. öt órákor fog megnyitni, a helybeli népzeneészek közreműködése mellett. A bérő ur valóban oly pazar fényvel szerelte föl kávéházát, hogy minden nagyítás nélkül szólva Pesten se sok kávéház versenyezhet vele. A felszerelés körülbelül 10—11,000 forintba került. Lesz tehát Kolozsvárnak is egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő kávéháza, hol a közönség teljes confortot élvezhet. A több, mint 30 féle lap elég gazdagon képviseli a magyar és német napi sajtót, e mellett czukrászat, s később étterem is fog a közönség rendelkezésére állani. A bérő valóban e vállalatot akkora áldozattal létesíté, hogy őszintén óhajtjuk sikerülését, mely nagy részben a bérő ügyessége, s kávéháza szolgáló személyzetének becsületessége s életrevalóságától függ.

* A jövő hó 5-én a nemzeti színház javára felemelt árakkal és fényes kiállítással adják Hegedűsnek „Bibor és Gyász“ című érdekes tragaediáját. Ez alkalommal lesznek legelőször használva a Bécsben készített pompás új díszletek.

* A Subr circus folytonosan látogatott, de úgy látszik, nem egészen a színház rovására, mert ennek is naponként szép közönség marad. A Subr circust legközelebből a tudós számárak teszik látogatottá, s a megülesőkre tett fogadások. Pályázó gyerek persze akad mindig. Közlebről egy pin-czer ötven forint ígéretre hajlandó volt szintén a pályázatra, de midőn kenyér tőrésre került a do-log, a lovag visszavonult. A másik érdekessége a circuskak Cassina ur, ki az eddig itt látott acrobata-k között a legkitűnőbb. Ereje bámulatos, s mutatványai roppant gyakorlatosságról tanuskodnak. A kis Subr még mindig kedvence a közönségnek. Előadásain bizonyos elegancia ömlik el, e mellett merész, s korához képest sokszor bámulatra ragadja nézőit.

— A „A képviselők és főrendek albuma.“ E címmel hozzánk a következő sorok küldeték be: „Borsos és Doctor ismert fényképészeink a jövő országgyűlés emlékeül két díszalbumot fognak kiadni. Egyike a képviselőkhez szűszes, másika a felsőházak az országgyűlésen megjelenendő tagjainak arcképeit fogja tartalmazni. A képviselők teljes albumának képei csoportonként jelennek meg, s az országgyűlés teljességével, midőn t. i. azon Erdélyi és Horvátország képviselői is megjelennek. Az album díszkötése a képek utósó

csoportjával fog kiadatni. A majdnem 500 képet tartalmazó képviselői album érdekelt emelendi, annak czimlapja, mely az 1848 ki pesti országgyűlés megnyitása, Borsos és Petinghofer által készített (most drága pénzen sem kapható) emléklapjának reproductioja lesz. E becses album ára mind-a mellett csak 50 frt leendő, mely öt részletben is befizethető. — A főrendek albumában az arcképek száma, és így az album ára sem határozható még most meg; de egy előre is tudatni lehet, hogy ez album ára a képviselők albumának árához aránylag fog meghatározatni. A kiadók ez albumok tiszta jövedelmének egy harmadrészét feleztve a magyar írók segélypénztára és a magyar nemzeti színház nyugdíjintézete javára ajánlják föl. E mellett egy-egy diszpéndányt emléklül a nemzeti múzeumnak, a magyar tud. akadémiának és az országgyűlés levéltárának adnak. Ez előleges figyelmeztetés elég arra, hogy ez albumok iránt a részvétet fölébressze, minthogy Borsos és Doctor műveinél sikerültebbeket hazánkban eddig még senki sem készített. — Tübben az albumok részére már is levették arcképeket. Az előfizetési felhívás nem sokára meg fog jelenni. — Az országgyűlés tagjai, a műcsarnok közelségénél fogva, az ülések előtt és után bármikor megjelenhetnek — Borsos és Doctor uraknál.

* Bécsben mintegy félv. óta esténként az István téren egy fiatal ember majd francia, majd angol, majd olasz, majd végre német nyelven szólítja meg a járó-kelőket, kért tőlük alamizsnát. A koldus szőlő, kik valószínűleg a nemesi osztályhoz tartoznak, ismerték ugyan a szerencsétlen lelki állapotát, minthogy azonban magát szeliden viseli, nem tarták szükségesnek őt elzárva tartani. Nem rég azonban egy rokon épp akkor haladt a téren keresztül, midőn az ifju a vett alamizsnáért köszönetét fejezte ki. A rokon baza vivé a kéregetőt, s kistült, hogy az ifju azon hitben él, miszerint ő koldus, s öregapjaira pénzt kell összegyűjtenie. Az alamizsnáról naplót vezetett, s napok is vannak bejegyezve, melyeken 12 forintot kapott. A begyűlt pénzt megtalálta nála, s az árva-alkapitány tőkéjének növelésére fordított.

* Egy szakértő, ki a berlini királyi udvari opera-bázban az „Afrikai nő“ című dalmi főpró-báján jelen volt, egyik lapban következő ismertetést közöl: A harmadik fölvonás és a két főszemély kettőse a negyedik fölvonásban a legdallamosabbak közé tartoznak, a mit Meyerbeer lángelméje valaha alkotott. A kiállítás pedig annyira pompás, hogy ilyesmit a berlini udvari színpadon még nem is láttak. A hajó a gépészetnek mesterműve, s oly módon van építve, hogy az egyes szobák (cajított) belsejébe be lehet tekinteni; a rettentő hajó megtámadása a vad indiai embertömög által a vihar közepett, dicsőretére válik a fölhaláló gépészek Debrernek, mint Hein rendezőnek. Egy egészen új hatás alkalmaztatott e dalmiűt az átvonuló felhők által, mivel a felhők nincsenek festve, hanem a különböző színű felhőképések vegytani uton éretnek el. A jegyekérti tolongás az első előadásokhoz rendkívüli. Az első előadás egyszersmind légyottja lesz az összes német színpadok intendánsainak.

Bájosztás. Lapunk nov. 23-ki számában a mikesfalvi tudósításban, Szilágyi Lajos lemondásánál a 900 szavazó helyett 90 szavazó olvasandó.

Nyílt köszönet.

Alólietnak Tordán f. hó 13-án történt égés alkalmával egy házam melléképíttelével együtt leégett. Azonban a Kolozsvárti székelő „Victoria“ biztosító társaságnál biztosítva lévén, a társaság azt rögtön megbecsülte, és káromat teljes megelégedésemre, leggyorsabban kifizette. Miért is elismerést és köszönetet szavazván, ez ifju hazai-társaságot gyors és becsületes eljárásáért minden biztosítónak lelkiismeretesen ajánlom. Tordán, nov. 22. 1865.

Pototzki Jakab, m. p.

Cs. k. ellenörködő officialis.

Politikai hírek.

Angolország. London, nov. 21. Az olasz trónbeszédről szóló az angol lapok, legtöbbször azt a tanácsot adják újból Olaszországnak, hogy szállítsa le hadseregét. Az merő agyrem — mond a „Times“ egybek közt — hogy Austria Olaszországot megtámadná Lombardia visszavétele végett; de azért a hadsereget fön kell tartani a nemzeti érzület gyarapítása kifejlesztésére való tekintetből. Ezen indokolás, mely Olaszországban nagy figyelemben részesül, oly sajtószert, hogy irlandi gyűmölcsnek kellene azt tekinteni, ha nem Flórenczből származnék. Az olasz katonák ezen az uton tökéletesen hazafiakká képezhetik magukat, mikor már a hazafiaskodásra nem lesz szükség, s a hadsereg akkor kezdhet el lángolni a nemzeti érzülettel, a midőn a nemzeti bankrott miatt nem lesz többé alkalmazható. A korlátozásra törekvés kétségkívül mindenkor népszerűtlen feladat. De Olaszországban még más külön nehézség is forog fenn. Ott jóformán becsülhetbi dolognak tartatnak a mostani létszámot nem csökkenteni. Az olasz kormány oly formán van, mint az a szerencsétlen falusi gentleman, a ki vagyont tulbaladó házartást vett át örökségképp.

Irlandból rendkívüli elővigyázati rendszerab-lyokról írnak, melyek Dublinban tettettek és nagy feltűnést okoznak. A dublini öböl felett uralgó Pi-

geon House erődbe számos csapatok vonultak erőitől. Az örök megkötöttség állítanak fel; szombattól hétfőig folyvást egész éjjel fegyver alatt álltak a csapatok. Egész nap 4 tábornok volt az erődben. A dublini tudósítások hallgatnak ezen intézkedésekre; talán arra való tekintettel tettek, hogy néhány nap múlva összejött azon bizottság, amelyre a feniak püze van bízva; s az ez alkalomból netalán támadható zavargások rögtön elnyomása végett.

Franciaország. Páris, nov. 21. A „France” ma ismét egy hosszabb béke cikket közöl, melyet a külügyi hivatal által sugalmazottnak állítanak. Különösen hangsúlyozva van benne a barátának, különösen Angliával. A spanyol-chili összeütközésben viszhangra talál a „Times” véleménye a „France”-ban; a chili kikötők s különösen Valparaiso ostrom zárolását ép oly kevésbé helyeslik Havre, Bordeaux, és Marseillesben, mint Londonban, miután az ostrom zárolás csupán 4 hadihajóval hatálytalan, s a spanyol tengeri nagyjait idegen hajókra nézve kitűzött határidő igen is rövid. Mint Chilire, úgy Suezre nézve is igyekezik most Franciaország Angliával egyetérteni, miután Palmerston, ki ellensége volt a Lesseps-féle terveknek, meghalt, és Russel lord és Gladstone, mint a „France” állítja, barátjai a nagy francia vállalatnak.

1789-ben mindenki csak önmagára gondolt; ez volt a háború politikája: most a nemzetközi vállalatokra nézve szabad a tér, a védművek meg vannak ingatva, Franciaország és Anglia haladnak a szabadelvűek felé, ez a béke politikája, melynek Anglia és Franciaország között 50 éves jubileumát közelebb ünnepelték Londonban. Egy félszázadon át élt békében a két nemzet egymással, mindig mint jó barátok, gyakran mint hű társak, a napvini ütközettől a krími hadjáratig, s a kínai és japáni expedíciókig. Mindenütt, hol közösen működtek, nagyot vitak ki, s egyúttal érdekeiket hatal-

masan előmozdították. „Így tehát — fejezi be a „France” — most, midőn két oly szabadelvű miniszter vette át az ügyek vezetését, nem lehet attól félni, hogy Anglia elhagyná a béke politikáját, mely ezután törvénye a civilisált világnak.”

Páris, nov. 24. A „Constat.” azon tényben, hogy Párisban osztrák kölesön bocsátatik ki, valóságos financiai eseményt lát, mely arra mutat, hogy Franciaország mint az európai tőke piacza felsőre emelkedett, s hogy a bécsi kabinetnek szándékában van az osztrák cs. államot a nagy nemzetközi csereszlemben részeltetni.

Németország. Flensburg, nov. 22. Az itteni „Nord. Ztg.” írja: Mantuffel, a világi hivatalnokok bemutatása alkalmával Sonderburgban arra bitta fel őket, hogy ilyekezzenek a pártok és nemzetiségek között fenforgó gyűlölködés megszüntetését elősegíteni. Egy hivatalos ebéd felett Mantuffel azt morda, hogy ő Sonderburgra emeli poharát; a sánczépítés új terhekkel jár, melyek azonban örömet fognak elviseltetni, mivel azon sánczok a haza javára fordulnak. Ő itt egy erődöt épít, a melyen a porosz sás fészket vert, a melyből Schleswig-Holsteint védelmezni fogja minden megtámadás ellen, akár honnan jönne az. Midőn így cselekszik, csak kötelességet teljesít, mert a mező porosz vér ázta. Hogy ezen kötelesség teljesítettét fog, arról több mint 400 éves történelem és az Alsen árhágása kezkeszkedik.

Altona, nov. 24. Az „Alt. Mercur” szerint a két nagyhatalom abban egyeztek meg, miszerint közelebb egy közös indítványt fognak a szövetséggyűlés elé terjeszteni az iránt, hogy a frankfurti senatus szövegeit a szövetség méltóságának érdekében oly rendszabályok tételére, melyek által olyan esetek, a melyen képviselők gyűlése volt, többé elő ne fordulhassanak, mert ellenkező esetben a szövetség kénytelen lenne maga tenni ellenrendszabályokat.

Berlin, nov. 22. Bismark gróf híre szerint kijelentette, hogy Poroszország csak azon esetre adandja beleegyezését a schleswig-holsteini rendek egybehívásához, ha a hercegegek lakossága előbb az augusztusburgi hercegek elbarmarkodva letett hódolati esküje alól feloldatik.

A „Zeidler Corr.” már táviratilag jelzett cikke így szól: „Tényleges okait nem lehet felmutatni, melyekkel az Austria és Poroszország közt uralkodó ingerültséget indokolni lehetne. Nincs semmi afféle alkudozás függőben, melynek sikerétől valamelyes elhatározás függhetne. A mi azt illeti, hogy micsoda eljárás követendő a középállamok abbéli törekvéseire nézve, miszerint a schleswig-holsteini ügy súlypontját a szövetséggyűlés kebelébe óhajtanak áttenni: a két nagyhatalom idevonatkozólag tökéletesen egyetért. Austria és Poroszország abban egyetértnek, hogy amaz ügyek vezetésének azon kabinetek kezei közt kell maradnia, melyek a hűség sorsát a kard hegyére tűzték, és hogy a többi szövetségi államok részén sem jog, sem hatalom, se diplomatiai tekintély nincs annyi, a minél fogva már most foglalkozhatnának a hűség ügyével, a mely még semmi esetre sincs az európai crisisorából eltávolítva. A szövetségi tagok jogának tökéletesen elég lesz téve azzal, ha az ügy teljes eligazítása után az eredmény tudatni fog velök. De sőt a középállamok biztonságának érdekében áll, — a mit Austria bizonyára át fog látni — hogy egyelőre a mennyire csak lehet távol maradjanak a hűség sorsának fejedezésétől. A mi magát ezen kifejtést illeti, arra nézve sem Austria, sem Poroszország nem tettek oly javaslatot, mely a gasteini conventio elhárítását czélozná.”

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

Nyitlér. *)

A „K. Közl.” 134-ik számában, „a nyitlérben” Szilágyi Lajos ur neve aláírása alatt ez áll:

*) Az e téren megjelenő cikkeket a szerk. nem felelős. Szerk.

2. „Ezen pont alattivad is rágalom” s miután e mondatban személynem is gyanúsítva van, felhiva érzem magamat a nyilatkozásra.

T. Sz. L. ur a kérdéssel 2. pont alatti vád alaptalanságát bebizonyítandó, egy nyilatkozatot mutat be G. B. F. urtól, de ezt oly alakban teszi, hogy azt, a mi benne lényeges, merőben kihagyja, ámde ily alakban az egész bizonyítványnak nincs értelme. A G. B. F. ur nyilatkozatának lényege a kezemből levő adat szerint ez: hogy T. Sz. L. 1861-ben mint törvényszéki bíró irta a kérelmeket mások részére, s adta be a tnyssékhez. Miután tehát T. Sz. L. ur azt, hogy mint tnysszéki bíró ügyvédek kedett, maga is beösméri azzal, hogy a G. B. F. ur nyilatkozatát nem czáfolja meg, sőt mentségére még azt sem mondja, hogy midőn ily forma kérelem jött a tnyssék elébe, maga, mint érdekelt fél, bírói székéből kikelt volna, mi természetesebb mint az: hogy ha én mint T. Sz. L. urral ugyanazon sessionhoz levő tnysszékbíró a T. Sz. ur által irt kérelmek előadásakor s az azok iránt kelt ítéletek kimondásakor jelen voltam, Sz. L. urnak is jelen kellett lennie, s jelen is volt.

Hogy pedig 1861-ben tnysszéki színe előtt Sz. L. urnak ilyen nyitlen működése saját jelenlétében csakugyan előfordult s felemlítve volt, hivatozom a sessionkbeli akkori tnysszékbíró Pekry István és Donáth Farkas urakra.

És már most azt hiszem, hogy a „K. K.” 127-ik száma nyitlérében megjelent emlékirat 2-ik pontjában Sz. L. ur ellen felhozott vád valósága a t. olvasó közönség előtt eléggé igazolva lévén, nem tehetem, hogy meg ne említem azt is, miképp hozhatnék még egyebet is fel, mi rövid együltti bíráskodásunk ideje alatt, sőt az azutáni időből is bőven meggyőződtem arról, hogy Sz. L. ur eljárásai iránt bizalommal ne viseltessem; de azt ez uttal elhallgatva csak annyit, hogy engemet gyanúsító szavait határozottan visszautasítom; t. Sz. L. urra illelen azok, midőn engemet az igazság kimondásáért rágalmozónak nevez.

D. Szt. Márton, nov. 23-án 1865.

Szilvassy Sándor.

H I R D E T É S E K.

NEM HIVATALOS.

(336)

Alkuszai hirdetés.

(3-3)

Alólírtak van szerencsése egy a helybeli, mint a vidéki t. cz. közönséggel tudatnia, miszerint teljes megbízást kapott erdélyi urbéri kárpótlási kötvények bevásárlására, a legmegtérültebb árban, kész pénz fizetés mellett, minden feltételes határidő vagy betáblázási biztosíték kikötése nélkül — csak azon kijelentéssel, hogy ezen vásár megjelölésére legkisebb összegül 5000 forint o. é. határozatlik, felmerülleg bármekkora összegig.

Tisztelettel tudatja továbbá, hogy a „Közlövári kir. szab. zálogkönyvön intézet” re nézve, azok ügyeit, kik akár a távolság, akár bármi más okból el nem intézhetik, kész tisztelettel és készséggel áll rendelkezésükre, — ajánlván magat zálogkönyvönre szánt arany- és ezüsttűket, valamint búzát értékes papírok betovásárára vagy kiváltására, 50 ft összegűl kezdve felmerülleg bármekkora összegig — oly kijelentéssel, hogy fáradsági díj csak 1% -ot köt ki, azaz minden egy forinttól egy krajczárt, de ezen fáradsági díj, úgy megújítás, mint a kiváltás idejékor ismétlődő, — a mi pedig a szigorú titoktartást illeti, arra nézve alkuszai törvényeink alapján teljes megnyugtatót ígervén.

Végre egyszersmind azt is tudatni kívánja, hogy alólírtak több belvárosi ház és telek, nem különben külvárosi ház és kert van bejelentve, eladás végett; ugyszintén bejelentett egy szép szálloda bérbeadólag, — basonlóképpen több falusi birtok, kaszáló, szántóföldek és nagymennyiségben széna eladásra, ugyszintén egy szép jószág közel Kolozsvárhoz, mintegy 5 órányira bérbeadásra, — ezen bejelentésekkel szemben kerestetik egy 700 hold nagyságú szép tagosított falusi birtok, közel Kolozsvárhoz.

Értekezhetni alólírtak, bel királyutca 45. sz. a. saját házában akár személyesen, akár bérmentesített levélben, ki is mint eddig, úgy ezután is a t. cz. közönségnek nagybizalmat megnyerni reméli.

Kolozsvárt, 1865. okt. 31.

PERSIÁN MÁRTON, bites alkusz.

DEMJÉN LÁSZLÓ

könyv-, mű- és hangjegyekereskedése

Tisztelettel ajánlja a t. cz. közönségnek bel- és külhoni választékos könyv-, mű- és hangjegyekraktárát, s kész a történetesen meg nem levők gyors és pontos megszerzésére.

A magyar haza irodalmi termékei s azt érdeklő irodalom előszere-ttel van képviselve könyvkereskedésében.

Megjelent és minden könyvtárban kapható:

PETŐFI SÁNDOR 1848-49-ben.

Diszkiadás. Szines olajfestményomatban, vászonra húzva, mint olajfestmény íveg nélkül használhatólag 8 forint.

Ugyancsak színezett olcsóbb kiadás 5 forint.

E kép becsesebb s kiállításra diszesebb, sem hogy hosszas ajánlatásra szorúlva.

Gyűjtőknek 10-re egy tisztelet-példánnyal szolgál.

Erdély nagyfejedelemség 1848. évi országgyűlésének

Jegyző- és irománykönyve.

Hiteles kiadás. Ára 1 forint.

1848. évi erdélyi országgyűlési Törvényezikkek

Erdélyi honi jogtudomány

irta: Dósa Elek jogtudor. 3 kötet 6 ft. köve 7 ft.

Ugyanott szép és jó új zongorák Pianinok, Harmoniumok és Physharmoniumok a bécsi gyári áron kaphatók vagy gyorsan megrendelhetők.

(347) (2-*)

(368) LAUFFER TESTVÉREK könyvkereskedésében Pesten, Váciutca 9 sz. megjelent és minden hiteles könyvtárban kaphatók, Kolozsvárt Stein János és Demjén Lászlónál:

Magyar országgyűlési zsebkönyv.

TARTALOM:

1. A pragmatika sanctio.
2. Az 1790-1. magyar országgyűlésnek 10. és 12. törvényezikkek.
3. Az 1791. erdélyi országgyűlésnek 6. törvényezikkek.
4. Az 1848-ki magyarországi törvények.
5. Erdély uniótörvénye s az unió szentesítése.
6. Az 1860. októberi diploma.
7. A 1861. februári alkotmány.
8. Az 1861. magyar országgyűlés egybehívása, Deák F. beszédei és felirati indítványai, az 1861-ki július 21-ki leirat, és az országgyűlés feloszlata.
9. Az 1861-ki nov. 6-ki királyi leirat.
10. Az 1865. erdélyi országgyűlés egybehívása.
11. Az 1865. magyar országgyűlés egybehívása.
12. A szeptemberi manifestum.
13. Császári pátem 1865. sept. 20-káról.
14. A pragmatika sanctio Erdélyben.

Néklözhetlen segédkönyv országos képviselők, tisztviselők, jogtudósok, politikával foglalkozók, hírlapírók, valamint általában mindazok számára, k-ket Magyarország s a hozzá tartozó országok alkotmányos jogai és a jövő országgyűlés tanácskozáinak tárgyát képező ügyek érdekelnék. Ára köve 80 kr. o. é.

Ugyanez német nyelven is kapható.

Továbbá megjelentek:

- Szalay László, A horvát kérdéshez — ft. 80 kr.
— Das Rechtsverhältnis der serbischen Niederlassungen zum Staate, in den Ländern der ungarischen Krone 1 ft 40 kr.
— Zur ungarisch-kroatischen Frage — ft 80 kr.
— Magyarország története. 6 kötet. Ára mind a 23 ft 12 kr.
— II. Rákóczi Ferencz bujdosása. I. kötet 1. és 2-dik füzet. 2 ft 40 kr.
— Erdély és a Porta 1567-78. 3 ft — kr.
— Galantai gróf Eszterházy Miklós, Magyarország nádora. I. kötet. 4 ft. — kr.

(A 2-dik kötet még november hóban megjelenik.)

Magyarország alaptörvényei. Közjogi fejtegetésekkel és fölvilágosításokkal. Irtá egy Jurista 1 ft. — kr.
1847/8-dik évi országgyűlési törvényezikkek — ft. 30 kr.
Ausztria hivatása és egy magyar birodalom lehetősége B-től — ft. 30 kr.
Mészáros Károly, Kossuth levelei a magyar szabadságharcz karvezéreivel 1848-49-ben. 1 ft. — kr.

RÁTH MÓR

kiadásában PESTEN megjelent:

Országgyűlési zsebkönyv.

Országgyűlési ház-rendszabály.
Magyarországot érdeklő közjogi kibocsátványok.
Országgyűlési okmányok.
Magyar és Erdélyországi alaptörvények.

Ára 2 ft 40 kr.

Ugyan csak STEIN JÁNOSNál kapható:

Okmánytár

Erdély legújabb jogtörténelméhez.

1848-1865.

Összeszedte SÁNDOR JÓZSEF. Ára 2 ft o. ért.

Postán megrendelt példányért fuvarlevélre megkivántató bélyeg- és pakolásért még 10 kr melléklendő.

Eötvös J. br. Gondolatok. 2 ft.
Szász K. Lyrar Aloék. Nyugoti költőkfordítva s összegyűjtve. Vörösbé kötve. Ára 1 ft 50 kr.
— Gyöngyvirágok. Nyugoti költőkfordítva s újra összegyűjtve. Csinosan kötve 1 ft 50 kr.

(360)

(2-*)

KÁTRÁNY SZAPPANY

legbiztosabb szer mindennemű börtisztítatlanságok ellen, ajánlja darabját 30 krral.

Kolozsvárt,

WOLFF J.

gyógyszerész

(351)

(3-6)

Nuridsán testvérek tisztelettel köztudomásra juttatják, hogy urbéri és dézma kárpótlási ügyekkel foglalkozó irodájuk egyike Nuridsán József vezetésével alatt folyó évi november 15-én Kolozsvárt tordautczában a Vikol házánál megnyilván, tisztelettel felszólított mindazon t. cz. földbirtokos urakat, kik őket az utólagos kárpótlás bejelentésével megbízták és kik végleges kárpótlási igényeiket a nagyméltóságú kir. földtehermentesítési országos alapigazgatóságok közelebről minden hazai lapban kiadott hirdetménye értelmében bejelenteni kívánják, hogy mindennemű becses megbízásait a fenn írt irodához intézni méltóztassanak.

Nuridsán testvérek.

CSAK EGY BOLT VAN Kolozsvárt a piaci templom körüli épületek monostor-utczával szemben lévő szegletén, a hol valódi Budai sashegyi Veresbor (363) VAJNÓCZY és DALLOS.

(352)

(3-*)

Boskovitz Ignác

pesti opticus itt csak

az országgyűlés alatt tartozkodik a legfinomabb árucikkével. Raktára a n.-piacson gr. Teleki ház.